

DOI <https://doi.org/10.32837/app.v0i64.200>

УДК 347.79

Миронюк А. І.* (Інституту законодавства ВРУ)

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-8293-1244>

ОСОБЛИВОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ МІЖНАРОДНОЇ МОРСЬКОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ

PECULIARITIES OF THE INTERNATIONAL MARITIME ORGANIZATION'S ACTIVITY

***Artur Myroniuk** – PhD student at the Institute of Legislation of the Verkhovna Rada of Ukraine (4, prov. Nestorivsky, Kyiv, Ukraine).

Abstract

The article is devoted to the consideration of legal bases of normative activity of the International Maritime Organization (IMO). The tasks, which are solved by IMO, the general structure of the Organization are considered. The status of legal research in the field of lawmaking of the International Maritime Organization is highlighted, the conclusion is made on the relevance of research work in this field. An analysis of IMO's law-making activities is carried out in terms of current views on the legitimacy of international organizations, the main sources of legitimacy are given and, at this angle, the results of IMO's work in the context of procedures for adopting binding instruments of the Organization and its constitutional treaty (Convention on the International Maritime Organization) are considered. Practice demonstrates that international conventions developed by IMO are accepted in response to catastrophes, accidents and other serious events related to shipping. This object is indicated by many researchers, in particular, the adoption of the new IMO convention is conditioned by two factors: the maritime catastrophe, or as a result of a regular undisputed factual confirmation of the need for the adoption of a new instrument. The article discusses the classification of IMO conventions, the recommendations adopted by the Organization, and analyzes the advantages and disadvantages of these instruments. The classification of IMO recommendations in terms of their functional purpose is more appropriate for practice and represents a promising direction for the study of the lawmaking of the International maritime organization. An analysis conducted in the article about the scientific views on the two major categories of IMO instruments gives

us the opportunity to find out the advantages and disadvantages of conventions and creates grounds for the conclusion about their complementary nature.

Keywords: *international law, International Maritime Organization, lawmaking of international organizations, legitimacy of international organizations, binding force of international law, International Maritime Organization Convention, IMO Conventions, IMO Recommendations.*

Постановка проблеми. У цій статті розглянуто діяльність Міжнародної морської організації (International Maritime Organization, IMO) в загальному – через призму досліджень ролі міжнародних організацій у створенні міжнародно-правових норм, аналізу правових основ прийняття ними рішень, дослідження типології рішень IMO та проведення їх порівняльного аналізу.

Для розгляду правотворчої діяльності IMO необхідно врахувати загальний контекст наукових досліджень у галузі творення норм права міжнародними організаціями. Одним із найбільш важливих питань є пошук наукового підґрунтя для прийняття організаціями юридично зобов'язуючих рішень, що пов'язане з необхідністю визначення правового статусу цих рішень для держав-членів. У цьому зв'язку важливо врахувати погляди вітчизняних дослідників міжнародного права В. Г. Буткевича, В. В. Мицика, О. В. Задорожного на проблему зобов'язальної природи міжнародного права. Автори вказують на те, що природа юридично обов'язкової сили міжнародного права пов'язується, передусім, з доктринальним тлумаченням міжнародного права, а не з практикою (Arzimanoglou, 1995, p. 44). Водночас, неможливо обійти увагою зростання актуальності питань, пов'язаних з легітимністю міжнародних інституцій, як підстави для відправлення ними нормотворчих функцій, що мають зобов'язальну силу.

Виходячи з викладеного **метою статті** є охарактеризувати основні напрямки діяльності Міжнародної морської організації.

Виклад основного матеріалу. Міжнародна морська організація є міжнародною міжурядовою організацією, спеціалізованим органом ООН. Створена 6 березня 1948 р. в Женеві шляхом прийняття Конвенції про Міжурядову морську консультативну організацію (Inter-Governmental Maritime Consultative Organization, IMCO, ІМКО). Згідно положень Конвенції до основних завдань IMO належить: забезпечення механізму взаємодії між державами у ході ухвалення ними рішень і провадження регуляторної діяльності

у технічній сфері, що охоплює міжнародні морські перевезення; сприяння та полегшення прийняття універсальних стандартів, які стосуються безпеки на морі, ефективності судноплавства, захисту морського середовища, а також сприяння вирішенню юридичних і адміністративних питань, пов'язаних із міжнародним судноплавством; сприяння реалізації програм технічного співробітництва у сфері міжнародного торговельного судноплавства, боротьбі з забрудненням морського середовища.

На сьогодні членами ІМО є 170 держав, включаючи Україну. Вищим керівним органом Організації є Асамблея, до якої входять представники усіх держав-членів. Асамблея ухвалює програму діяльності Організації, бюджет і вирішує питання, віднесені до компетенції Організації Конвенцією про ІМО, обирає Раду ІМО. Рада ІМО є виконавчим органом Організації, який здійснює керівництво роботою ІМО у період між сесіями Асамблеї.

До складу Ради входить 40 держав-членів ІМО. В ІМО на постійній основі діють 5 комітетів, а саме: Комітет з безпеки на морі (MSC – КБМ); Комітет із захисту морського середовища (MEPC – КЗМС); Юридичний комітет (LEG – Юрком); Комітет з технічного співробітництва (TSS – КТС); Комітет зі спрощення формальностей (FAL – КСФ). Повсякденна діяльність ІМО забезпечується Секретаріатом. Очолює Секретаріат Генеральний Секретар ІМО, який, у свою чергу, призначається Радою ІМО на термін у чотири роки з можливістю продовження терміну контракту на наступний чотирирічний період. Це рішення Ради підлягає затвердженню Асамблеєю.

Серед головних мотивів членства будь-якої держави в Організації є можливість участі у правотворчій діяльності ІМО, оскільки вплив, що його здійснюють інструменти, прийняті в рамках Організації, на міжнародно-правові умови діяльності морегосподарчого комплексу такої держави, є незаперечним і значним. Варто зазначити, що лише від часу набуття Україною членства в ІМО у рамках Організації було прийнято 8 конвенцій (з 1948 року до дати вступу України – 20), внесено докорінні зміни до 7 конвенцій, прийнято 340 резолюцій Асамблеєю ІМО (в період 1948–1994 р.р. – 779).

Зазначене є свідченням особливої ролі ІМО у сфері розвитку міжнародного морського права та пояснює інтерес України до її діяльності.

Міжнародна морська організація відрізняється від інших міжнародних організацій своєю багатогранністю. Спектр питань,

що перебувають на порядку денному ІМО, простягається від суто технічних проблем практичного застосування новітніх досліджень у галузі теорії судна, до юридичних питань, пов'язаних із договором перевезення пасажирів і багажу та отримання компенсацій у випадку забруднення моря шкідливими речовинами внаслідок аварії.

Різноманіття рішень, що приймаються у рамках ІМО, зумовлює складнощі, пов'язані з участю фахівців України у нормотворчій діяльності Організації. Зокрема, рішення, що мають обов'язковий характер для держав-членів ІМО, можуть прийматись, залежно від обставин, як в рамках Асамблеї, так і одним із робочих органів організації. Крім того, резолюціями ІМО ухвалюються документи (обов'язкові та рекомендаційного характеру), що мають різні назви – правила, керівні принципи, вказівки, кодекси, процедури і рекомендації. Чітке розуміння правової природи зазначених документів має принципове значення для їх належної імплементації у національне законодавство і для практичного виконання.

Актуальність дослідження діяльності ІМО зумовлена недостатнім рівнем висвітлення цього питання у фундаментальних працях. Як у вітчизняній, так і в пострадянській правовій школі ця тема не знаходить належного місця. У роботах провідних українських дослідників у галузі міжнародного морського права (Г. О. Анцелевич, О. М. Шемякін (Шемякін, Благодельський, 2004)) питання правотворчості ІМО і рішень, які приймаються в рамках цієї організації, знаходять своє відображення через призму висвітлення всього масиву міжнародно-правових інструментів, розроблених в рамках Організації. Окремі аспекти правотворчості Організації присутні в роботах О. М. Шемякіна (Шемякін, 2003), у той час, як інші вітчизняні та закордонні дослідники (Р. С. Огірко, Т. М. Нешатаєва (Нешатаєва, 1999, с. 59–66)) розглядають рішення міжнародних організацій в цілому. Серед іноземних авторів можна назвати працю С. Манкабаді (Mankabady, 1984, р. 17–32), який досліджує роль ІМО у процесі розробки правил міжнародного судноплавства та запобігання зіткненню суден (Іванов, 1999, с. 88–105.).

Отже, вбачається доцільним окреслити основні параметри легітимності, які зумовлюють обов'язковий характер рішень міжнародної організації: зв'язок між завданнями міжнародної організації та делегуванням їй владних повноважень, нормативне закріплення здатності організації приймати обов'язкові рішення або встановлювати зобов'язуючі правила (Wolfrum, 2008, р. 6). При цьому,

в якості головного джерела легітимності, розглядається згода держав бути зв'язаними положеннями міжнародного договору. Крім цього, легітимність випливає зі строгого слідування процедури. Вказане проводить паралелі з порядком ухвалення законів на національному рівні (слідування визначеній процедурі спеціально уповноваженим органом).

На підставі аналізу процедури ухвалення рішень ІМО у процесі прийняття інструментів Організацією та їх значення для держав-членів дослідник діяльності ІМОК. Генрі робить висновок про визнання за Організацією ролі міжнародного законодавця організації (Henri, 1984, p. 9). Зокрема, Фредерік Киргіз, звертаючись до інструментів ІМО, вказує на їх особливе значення для мирного провадження певної міжнародної діяльності (Kirgis, 1993, p. 323). Розгляду питань ефективності рішень, які приймаються ІМО присвячене дослідження Патріції Бірні (Birnie, 1997, p. 36).

Ефективність рішень Організації можна розглядати в якості джерела легітимності з точки зору ефективності досягнутих результатів. Зазначені міркування засвідчують те, що правотворча діяльність ІМО повинна розглядатися, передусім, через призму процедури ухвалення рішень. По-друге, слід зважати на важливість конститутивного договору – Конвенції про Міжнародну морську організацію у визначенні повноважень органів ІМО на прийняття рішень. По-третє, дослідження правотворчої діяльності Організації необхідно здійснювати з урахуванням «традиційного» поділу рішень міжнародних організацій на обов'язкові та рекомендаційні. Найбільший практичний інтерес викликає останнє, адже з урахуванням правового статусу рішень ІМО пов'язується, передусім, регулятивна діяльність у галузі міжнародного торгівельного судноплавства. Зокрема Г. Г. Іванов вказує, що до інструментів, які мають обов'язкову силу, в Міжнародній морській організації традиційно відносять конвенції та кодекси, що стали обов'язковими в силу відповідних положень конвенцій, а також поправки до них (Іванов, 1999, с. 88).

Розглянемо проблеми класифікації конвенцій, розроблених у рамках ІМО. Слід відмітити, що погляди дослідників на класифікацію конвенцій різняться незначним чином. Зокрема К. Генрі вирізняє три категорії конвенцій, що розробляються в рамках ІМО та приймаються за її участі: ті, що стосуються безпеки на морі, конвенції, спрямовані на захист морського середовища,

та конвенції, які визначають відповідальність за шкоду, що настає внаслідок експлуатації суден (Henri, 1984, р. 115). Автор відзначає, що з загального контексту випадають Конвенції з полегшення судноплавства та Конвенція про обмірювання суден.

Погляди Г. Г. Іванова на класифікацію, зазначену К. Генрі, в цілому співпадають (Іванов, 1999, с. 90). До першої категорії Г. Г. Іванов відносить конвенції, спрямовані на забезпечення безпеки судноплавства і які встановлюють відповідні норми і стандарти. Такими є, на думку автора, Конвенція СОЛАС, Міжнародна конвенція про вантажну марку 1966 р., Міжнародна конвенція про безпеку рибальських суден (Торремоліноська конвенція) 1977 р., змінена Протоколом 1993 р., Міжнародна конвенція про підготовку і дипломування моряків та несення вахти 1978 р., Міжнародна конвенція про пошук і рятування на морі 1979 р. та інші. До другої категорії автор відносить конвенції, спрямовані на запобігання забруднення моря з суден боротьбу з ним. Такими є Конвенція МАРПОЛ, Міжнародна конвенція про забезпечення готовності на випадок забруднення нафтою, боротьби з ним і співробітництва 1990 р. З певними застереженнями Г. Г. Іванов відносить до цієї категорії Міжнародну конвенцію щодо втручання у відкритому морі у випадках аварій, які призводять до забруднення нафтою 1969 р., змінену Протоколом 1973 року. До цієї категорії можуть бути включені інші інструменти: Міжнародна конвенція про контроль судових баластних вод й осадів та управління ними 2004 р., Найробійська міжнародна конвенція про видалення затонулих суден 2007 р., Гонконгська міжнародна конвенція про безпечну та екологічно раціональну утилізацію суден 2009 р. До третьої категорії автор відносить конвенції, що вирішують питання відповідальності та компенсацій, зокрема: Міжнародна конвенція про цивільну відповідальність за збитки від забруднення нафтою 1969 р., Міжнародна конвенція про створення Міжнародного фонду для компенсації збитків від забруднення нафтою 1971 р., Афінська конвенція про перевезення морем пасажирів та їх багажу 1974 р., Конвенція про обмеження відповідальності за морськими вимогами 1976 р., Міжнародна конвенція про рятування 1989 р.

На додачу Г. Г. Іванов вирішує питання категоризації тих конвенцій, які не були віднесені К. Генрі до жодної з категорій: Конвенції про полегшення міжнародного морського судноплавства 1965 р. та Міжнародної конвенції про обмірювання суден

1969 р. Г. Г. Іванов пропонує створити додаткову категорію конвенцій, спрямованих на заохочення та сприяння торговельному судноплавству. Зауважуючи на певну умовність цієї категорії, автор включає до неї, окрім згаданих інструментів, Конвенцію про боротьбу з незаконними актами, спрямованими проти безпеки морського судноплавства 1988 р. та Протокол про боротьбу з незаконними актами, спрямованими проти безпеки стаціонарних платформ, розташованих на континентальному шельфі 1988 р.

Автор вважає, що два останні інструменти, хоча і пов'язані з охороною людського життя на морі, вирішують, однак, не технічні питання безпеки мореплавства, а інші питання, що і є підставою до їх включення у згадану категорію. Слід зауважити, що класифікація конвенцій ІМО є доволі складним завданням, оскільки розробка цих інструментів диктується практичними міркуваннями вирішення специфічної категорії питань, і у зв'язку з цим вони можуть відноситися одночасно до декількох категорій.

У тому, що стосується прийняття рекомендацій ІМО, аналіз Конвенції про Міжнародну морську організацію дозволяє вирізнити наступні їх категорії (Kirgis, 1993. р. 73–75, 80–84). Перша – рекомендації, передбачені пунктом (а) статті 2 Конвенції, стосовно технічних питань міжнародного морського судноплавства, безпеки на морі, запобігання забруднення морського середовища, усунення дискримінаційної практики і обмежень, з боку урядів та судноплавних компаній, які передбачені пунктами (а), (b) і (с) статті 1 Конвенції. До другої категорії відносяться рекомендації, що містять проекти конвенцій, угод або інших відповідних документів, як це передбачено пунктом (b) статті 2 Конвенції про ІМО. Розробка тексту конвенції та її погодження є складовою частиною процесу правотворчості ІМО, водночас, строго кажучи, такий проект є рекомендацією урядам, що виноситься на розгляд міжнародної конференції. До третьої категорії належать рекомендації, передбачені статтею 3, що надаються Організацією з приводу несправедливих обмежень з боку судноплавних компаній.

Окремо виділяються рекомендації щодо питань, покладених на ІМО у відповідності до міжнародних документів, як це передбачено пунктом (j) статті 15. Однак, цей пункт Конвенції слугує підставою для прийняття Асамблеєю не лише рекомендацій, а й поправок до міжнародних конвенцій. Очевидно, що лише пункти (а) та (b) статті 2і пункт (j) статті 15 Конвенції можуть розглядатися з точки зору

правотворчої діяльності Міжнародної морської організації у якості правової основи прийняття нею рекомендацій. Зазначене демонструє складність здійснення аналізу правотворчості ІМО виключно з точки зору положень Конвенції про Міжнародну морську організацію та підкреслює необхідність врахування більш широкого контексту.

Розгляд переваг і недоліків конвенцій та рекомендацій надає змогу належним чином оцінити значення цих інструментів у правотворчій діяльності ІМО. На перший погляд, прийняття конвенцій, які є обов'язковими інструментами для держав-учасниць, є надійним, гарантованим способом вирішення певних питань, що виникають у зв'язку з міжнародним торговельним судноплавством.

Практика демонструє, що міжнародні конвенції, розроблені ІМО, часто приймалися у відповідь на катастрофи, аварії та інші серйозні події, пов'язані з судноплавством. На цю обставину вказують багато дослідників, зокрема – Елен Шален зазначає, що прийняття нової конвенції ІМО зумовлюється двома факторами: морською катастрофою або як результат регулярної незаперечного багаторазового фактичного підтвердження необхідності ухвалення нового інструменту (Lefebvre-Chalain, 2007, p. 457).

Водночас, правове регулювання за допомогою конвенційних норм не позбавлене певних недоліків. По-перше, конвенції, як обов'язкові інструменти, формулюються і приймаються у результаті компромісу, а роль держав прапора у їх прийнятті є вирішальною. По-друге, процедура прийняття конвенції та набуття нею чинності займає багато часу, що є контрпродуктивним у випадках, пов'язаних із необхідністю оперативного реагування на потреби, пов'язані з правовим регулюванням певного виду питань (Arzimanoglou, 1995, p. 44). Крім того, прийняття конвенції може наразитися на значні труднощі, пов'язані з її імплементацію, внаслідок чого конвенція взагалі може не набрати необхідної підтримки, так і не вступивши в силу. Зважаючи на це, рекомендаційні норми можуть заповнити вакуум правового регулювання у тих галузях, де ухвалення конвенції виявиться складним. Водночас, рекомендаційний характер таких норм не применшує їх значення у питаннях регулювання торговельного судноплавства.

Висновки. Таким чином, аналіз положень Конвенції про Міжнародну морську організацію створює підстави для виокремлення, відповідно до правового оформлення, двох головних груп інструментів ІМО: конвенцій та рекомендацій. Конвенції є обов'язковими інструментами, що містять чітко окреслені

зобов'язання держав-учасниць. Розгляд проблем класифікації конвенцій засвідчує легітимність ІМО як міжнародного законодавця у контексті їх відповідності завданням, які визначаються Конвенцією про Міжнародну морську організацію. Водночас, питання класифікації конвенцій створює додаткове поле для дослідження з точки зору з'ясування обсягу правотворчої діяльності ІМО, що здійснюється за допомогою цих інструментів. Аналіз правових підстав для прийняття Міжнародною морською організацією рекомендацій, здійснений крізь призму Конвенції про Міжнародну морську організацію, дає можливість виокремити визначені напрямки правотворчої діяльності ІМО і з'ясувати основні функції Організації. Водночас, така класифікація, хоч і відповідає потребам з'ясування правових основ для прийняття рекомендацій у контексті загальної характеристики правотворчої діяльності ІМО, не повною мірою пристосована до практичних потреб з'ясування ролі Організації як міжнародного законодавця. Класифікація рекомендацій ІМО з точки зору їх функціонального призначення більш пристосована для практики і уявляє перспективний напрям дослідження правотворчості цієї Міжнародної морської організації. Проведений у статті аналіз наукових поглядів на ці дві головні категорії інструментів ІМО надає можливість з'ясувати переваги і недоліки конвенцій та рекомендацій, а також створює підстави для висновку про їх взаємодоповнюючий характер.

Література:

Иванов, Г. Г. (1999). Международная морская организация. 2-е изд., доп. Одесса: Латстар.

Нешатаева, Т. Н. (1999). Международные организации и право. Новые тенденции в международно-правовом регулировании. М.

Шемякін, О. М. (2003). Резолюції міжнародних організацій як джерело сучасного міжнародного морського права. *Часопис Київського університету права*, 2, 69–74.

Шемякін, О., Благодельський, С. (2004). Імплементация міжнародних норм і стандартів у сфері використання Світового океану: деякі сучасні проблеми. *Право України*, 4, 143–145.

Arzimanoglou, T. (1995). *L'Organisation Maritime Internationale et la Prevention de la Pollution Marine. Mémoire en vue de l'obtention du D.E.A. de Droit Public et Privé*. Université de Nice Sophia – Antipolis, Institut du Droit de la Paix et du Développement. Septembre.

Birnie, P. (1997). The Status of Environmental "Soft Law": Trends and Examples with Special Focus on IMO Norms – Henrik Ringbom (Editor) Competing Norms in the Law of Marine Environmental Protection – Focus on Ship Safety and Pollution Prevention – Kluwer Law International, London, 1997.

Henri, C. E. (1984). The role of the international maritime organization in enactment of international legislation: A case study of the legal regulation of the carriage of dangerous goods by sea. Thèse No 387 – Université de Genève, Institut universitaire de hautes études internationales.

Kirgis, F. L. Jr. (1993). International Organizations in their Legal Setting. Second Edition. West Publishing Co. St. Paul, Minn.

Lefebvre-Chalain, H. (2007). L'OMI ou la garantie d'un droit de la navigation universel. *Annuaire du Droit de la Mer*. Tome XII. Pedone: Institut du Droit Economique de la Mer.

Mankabady, S. (1984). The International Maritime Organisation – CroomHelm.

Wolfrum, R. (2008). Legitimacy of International Law from a Legal Perspective: Some Introductory Consideration – Legitimacy in International Law, editors: R. Wolfrum, V. Röben. Springer Berlin Heidelberg New York.

References:

Arzimanoglou, T. (1995). *L'Organisation Maritime Internationale et la Prevention de la Pollution Marine. Mémoire en vue de l'obtention du D.E.A. de Droit Public et Privé* [The International Maritime Organization and the Prevention of Marine Pollution. Thesis with a view to obtaining the D.E.A. in Public and Private Law]. Université de Nice Sophia – Antipolis, Institut du Droit de la Paix et du Développement. Septembre [University of Nice Sophia – Antipolis, Institute for Peace and Development Law. September]. [in French].

Birnie, P. (1997). The Status of Environmental "Soft Law": Trends and Examples with Special Focus on IMO Norms – Henrik Ringbom (Editor) Competing Norms in the Law of Marine Environmental Protection – Focus on Ship Safety and Pollution Prevention – Kluwer Law International, London, 1997.

Henri, C. E. (1984). The role of the international maritime organization in enactment of international legislation: A case study of the legal regulation

of the carriage of dangerous goods by sea. Thèse No 387 – Université de Genève, Institut universitaire de hautes études internationales.

Ivanov, G. G. (1999). *Mezhdunarodnaya morskaya organizatsiya*. 2-e izd.. dop. [International Maritime Organization. 2nd ed., Ext.]. Odecca: Latctar. [in Russian].

Kirgis, F. L. Jr. (1993). *International Organizations in their Legal Setting*. Second Edition. West Publishing Co. St. Paul, Minn.

Lefebvre-Chalain, H. (2007). L'OMI ou la garantie d'un droit de la navigation universel [IMO or the guarantee of a universal right of navigation]. *Annuaire du Droit de la Mer*. [Yearbook of the Law of the Sea]. Tome XII. Pedone: Institut du Droit Economique de la Mer. [in French].

Mankabady, S. (1984). *The International Maritime Organisation – CroomHelm*.

Neshataeva, T. N. (1999). *Mezhdunarodnyye organizatsii i pravo*. Novyye tendentsii v mezhdunarodno-pravovom regulirovanii [International organizations and the right. New trends in international legal regulation]. M. [in Russian].

Shemyakin, O. M. (2003). Rezolyuciyi mizhnarodny`x organizaczij yak dzherelo kuchachnogo mizhnarodnogo morc`kogo prava [Resolutions of International Organizations as a Source of Contemporary International Maritime Law]. *Chacopy`c Ky`yivc`kogo univercy`tetu prava* [Journal of the Kyiv University of Law], 2, 69–74. [in Ukrainian].

Shemyakin, O., Blagodel`c`ky`, C. (2004). Implementacziya mizhnarodny`x norm i ctandardiv u cferi vy`kory`ctannya Cvitovogo okeanu: deyaki kuchacni problemy` [Implementation of international norms and standards for the use of the oceans: some specific problems]. *Pravo Ukrayiny`* [Law of Ukraine], 4, 143–145. [in Ukrainian].

Wolfrum, R. (2008). *Legitimacy of International Law from a Legal Perspective: Some Introductory Consideration – Legitimacy in International Law*, editors: R. Wolfrum, V. Röben. Springer Berlin Heidelberg New York.

Анотація

Миронюк А. І. Особливості діяльності Міжнародної морської організації. – Стаття.

Статтю присвячено розгляду правових засад нормотворчої діяльності Міжнародної морської організації (ІМО). Розглянуто завдання, що їх вирішує ІМО, загальну структуру Організації. Висвітлено стан правових досліджень

у галузі правотворчості Міжнародної морської організації, зроблено висновок про актуальність дослідницької роботи у цій сфері. Проведено аналіз правотворчої діяльності ІМО з точки зору сучасних поглядів на легітимність міжнародних організацій, вказано основні джерела легітимності та, під цим кутом, розглянуто результати роботи ІМО у контексті процедур прийняття обов'язкових інструментів Організації та її конститутивного договору (Конвенції про Міжнародну морську організацію). Практика демонструє, що міжнародні конвенції, розроблені ІМО, часто приймалися у відповідь на катастрофи, аварії та інші серйозні події, пов'язані з судноплаством. На цю обставину вказують багато дослідників, зокрема прийняття нової конвенції ІМО зумовлюється двома факторами: морською катастрофою або як результат регулярного незаперечного багаторазового фактичного підтвердження необхідності ухвалення нового інструменту. У статті розглядаються питання класифікації конвенцій ІМО, рекомендацій, що приймаються Організацією, та здійснюється аналіз переваг і недоліків зазначених інструментів. Класифікація рекомендацій ІМО з точки зору їх функціонального призначення більш пристосована для практики і уявляє перспективний напрям дослідження правотворчості цієї Міжнародної морської організації. Проведений у статті аналіз наукових поглядів на ці дві головні категорії інструментів ІМО надає можливість з'ясувати переваги і недоліки конвенцій та рекомендацій, а також створює підстави для висновку про їх взаємодоповнюючий характер.

Ключові слова: міжнародне право, Міжнародна морська організація, правотворчість міжнародних організацій, легітимність міжнародних організацій, зобов'язальна сила міжнародного права, Конвенція про Міжнародну морську організацію, конвенції ІМО, рекомендації ІМО.